

Moet er nog vlas zijn...?

Met een rijke traditie alleen hou je een sector niet in leven. Of anders gezegd: daarmee spin je vandaag geen garen.

Traditie heeft de vlassector in onze contreien in overvloed. Ze was vanaf het midden van de 19e eeuw in het zuiden van West-Vlaanderen de motor van de transitie van een landbouweconomie naar een wijdvertakt en robuust deel van het industrieel weefsel. Zoals sommige segmenten van de textielsector, producten op basis van lijnzaadolie en houtvezelproducten.

In het attractieve museum Texture in Kortrijk wordt de bezoeker ondergedompeld in de historiek van deze fascinerende transformatie.

Maar de vlassector is meer dan een relict van een roemrijk verleden. Vlasbewerking is ook vandaag nog een solide en dynamische pijler van de veelzijdige West-Vlaamse economie. Vandaag is er in ons land nog een 50-tal vlasverwerkende ondernemingen actief, waarvan het gros opereert in West-Vlaanderen. Deze familiebedrijven transformeren, op basis van een unieke knowhow, de vlasplant tot bruikbare vezels, als grondstof voor een brede waaier van industriële producten. Daaronder ook steeds meer innovatieve toepassingen. Die zetten we in dit themanummer graag in de verf.

Met een uitvoerpercentage van ruim 90% (waarbij steeds meer vlasvezel wordt afgenomen in Azië) ontpoppen onze 'vlassers' zich tot heuse exportkampioenen. Na een lange periode van consolidatie en uitdunning van de rangen, hebben de vlasverwerkers de wind terug in de zeilen. De sector evolueerde van voorheen zeer arbeidsintensief, naar vandaag enorm kapitaal- en kennisgedreven: er wordt in recordtempo geïnvesteerd in automatisatie, nieuwe machines, precisielandbouw en ook in ruimtelijke uitbreiding van de vlassateliers. Dat is een van de markante bevindingen van ons vlassossier. Ook de vlasteelt zelf bloeit en groeit weer: het areaal is de jongste tien jaar substantieel toegenomen. Maar het overgrote deel daarvan verlegt zich steeds meer naar Noord-Frankrijk,

waar er uiteraard meer landbouwgrond ter beschikking is.

Vlas is vandaag meer sexy

Die revival heeft veel te maken met het toegenomen belang van ecologie, authenticiteit en duurzaamheid in de economie. Het telen van vlas vereist weinig irrigatie en bemesting. Alle onderdelen van de plant worden benut waardoor er geen afval is. Vlaslinnen geniet dan weer de reputatie van tegelijk stevig, zacht, licht en lang houdbaar te zijn. Ook het feit dat de meeste schakels binnen de hele keten van teelt en verwerking van de vlasvezel, in dezelfde Belgisch-Noord-Franse regio opereren, is een troef.

Dat lokale en duurzame verhaal kent echter een hiaat (tere plek): er wordt in ons land en ook elders in West-Europa, geen vlassgaren meer gesponnen. Dat betekent dat de zes linnenweverijen die in Vlaanderen nog actief zijn, zich noodgedwongen (via langeafstandstransport) moeten bevoorraden vanuit Polen, Indië of China. Dit met vlassgaren dat dan vaak is gesponnen op basis van Vlaams vezelvlas...

Verder is er nog de kwestie van de actuele opwarming van de aarde, die met zijn klimaatverstoringen een heuse bedreiging is voor onze regionale vlasteelt. De vlasplant gedijt hier immers omwille van ons gematigd klimaat en verdraagt geen grote hitte of overmatige regen.

De jonge vlassondernemers, die in dit themakatern prominent aan bod komen, hopen dan ook met aandrang dat ons klimaat zich nog herstelt. Ze zijn dus de objectieve bondgenoten van de klimaatactivisten. Deze nieuwe generatie 'vlassers' engageert zich ook voor het verder optimaliseren van de productieprocessen. Dit in functie van de kwaliteit van het eindproduct, maar ook ten dienste van de werkomstandigheden van hun medewerkers.

Een mooie missie die alle krediet verdient.

Jan Bart Van In, hoofdredacteur